

KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický týdeník

25/2009

2. září 2009

ročník 94

cena: 10 Kč

**Příští číslo vyjde
9. září
Z obsahu**

- * *Věříte v anděly a ďábla?*
- * *Nový model Herodova chrámu*
- * *Husův ochránce z hradu Svojкова*

Poselství k 13. neděli po sv. Trojici

KDO Z TĚCH TŘÍ?

Když se ptám studentů, kteří u mne v rámci studia sociální práce skládají zkoušku z teologie, co

motivovalo milosrdného Samařana k jeho jednání, pak - ač jsou většinou nevěřící - mi obvykle odpovědí nějakou zbožnou frází, a unikne jim právě to, co by je jako nekřesťany mělo zarazit, totiž že Samařan nejednal z nějakých speciálně náboženských pohnutek, ale naopak z pohnutek samozřejmě lidských: "hnut soucitem", a že právě ti, kdo měli mít náboženskou motivaci, levita a kněz, v příběhu neobstáli. U zkoušky mám nad nimi vysokou převahu - jenže: Když mě pak naši dálkaři vezou autem domů a vyprávějí, co všechno dělají pro lidi ve svých povoláních, nad rámec svých povinností a kritizování nadřízenými úředníky, že jdou nad tento rámec, napadá mě, jak bych se asi zachoval, kdybychom se přicho-

mýtlí k situaci podobné té, o níž vyprávěl Ježíš v podobenství. Nepochybuji, že oni by se zachovali lépe než já, hnutí soucitem a současně bez emocí, s praktickým smyslem Samařana z podobenství by vykonali vše potřebné, kdežto já, koneckonců také kněz, ač bratrský, bych nejdříve musel přemýšlet a zvažovat a jen stud by mi asi zabránil vyhnout se obloukem místu neštěstí. Kdo z nás by se stal bližním tomu, který potřebuje pomoci? A v tom je vtip Ježíšova vyprávění - v tom, že nám dává za příklad ty, kteří se nechají pohnout soucitem - tak jako on sám, když se stal člověkem pro naši spásu.

Jaroslav Vokoun,
evangelický a.v. farář ČCE

Proč?

Príslovcem "proč" začíná mnoho otázek, od snadno odpověditelných přes ty, na něž se odpověď hledá těžko až po takové, na něž vyčerpávající odpověď během pozemského života nenajdeme. Mezi ty poslední patří třeba otázka, proč Bůh dopustil porušení svého díla hříchem?, proč je na zemi zlo?, proč se zlé věci stávají i dobrým lidem? My se v tomto zamyšlení zastavíme u dvou otázek, které snad nepatří mezi ty nezodpověditelné, avšak na něž se uspokojující odpověď těžko hledá. Přiznám se, že jde o otázky, na něž bych odpověď znal rád. První z nich se týká praktické teologie (a díky tomu si dovoluji se s tímto zamyšlením na čtenáře Evangelického týdeníku obrátit), druhá se pohybuje na pomezí psychologie a didaktiky, nicméně jsou tak podobné, že si je kladu současně. O jaké otázky jde?

1. Proč mezi charakterními, obětavými, nesobeckými lidmi, k jejichž životnímu stylu patří dobrý vztah k druhým lidem i k celé Boží přírodě, je tolik těch, kteří zůstávají vůči hlasu evangelia indiferentní, kteří se nerozhodnou vědomě následovat Krista?

2. Proč je v naší společnosti tak rozšířen negativní vztah k matematice, takže se stává, že i mnozí vážení lidé se docela chlubí tím, že jim matematika ve škole nešla či že ji neměli rádi?

Možná leckdo z čtenářů se bude v duchu ptát, co že mají tyto otázky společného. V obou případech jde o (nepochopitelné) odmítání něčeho krásného, pravdivého, přesahujícího smysly poznávaný materiální svět. Matematika rozumovou cestou vede do oblasti, která reálné,

objektivně existuje, avšak přesahuje to, co můžeme běžnými dorozumívacími prostředky vyjádřit. Rozhodnutí vykročit za Kristem není aktem rozumu, nýbrž víry, avšak znamená také překročit hranice materiálního, smysly poznatelného a slovy popsateľného světa.

Někdy se setkávám s pokusy odpo-

vědět na položené otázky, které vystihují, že mají cosi společného: "Matematika jako vzdělávací předmět netoleruje nesolidnost, vyžaduje určité úsilí. A jít za Kristem, procházet těsnou branou, to také nejde bez osobního nasazení. Lidem se do osobního nasazení, do

Dokončení na str. 2

AKTUALITA

Jistota materialismu

Nedávno mě docela pobavil názor jednoho zavlitého neznaboha: "Jsem rád, že materialismus nám dává konečnou jistotu, že po smrti nic není." Zbavil se tak problému, který by musel řešit. Co bude po až umřu? Nad tím přemýšlí snad každý. Ale vysvětlit to někomu z hlediska křesťanství není tak snadné.

Představte si, že diskutujete o tom, zda půjde potracené embryo do pekla, anebo do Nebe. Jedná se o člověka s duší? Pokud to materialista označí za shluk buněk, zbavuje se problému. Podle mého názoru je bezvěrectví jednodušší, primitivnější. Dokáže posuzovat jen to, co lze ohmatat, změřit, ověřit, a vše, co se nachází za tímto hmotným "jistotem", odmítá.

Na druhou stranu však ateismus nedokáže dát jistotu ve všem, ačkoliv by rád. Dovolím si uvést příklad samoživitelky, která se nechá načerno přizívat svým momentálním druhem s odůvodněním: "Kdybych si byla jistá, že mi bude dávat peníze, klidně bych ho na sociálku nahlásila." Ale jak si pojistit důvěru? Lze to vůbec nějak ošetřit? Pravda, dá se sepsat nějaká smlouva, ale to už by-

chom se možná dopracovali až ke svatbě, a to se dnes moc nenosí. Žalmista krásně nazval materialistu bloudem, vystihl to nádherně: "Bloud si v srdci říká: "Bůh tu není." Všichni kazí a bezprávně kdeco zohavují, nikdo nic dobrého neudělá. Bůh na lidi pohlíží z nebe, chce vidět, má-li kdo rozum, dotazuje-li se po Boží vůli. Odpadli však všichni, zvrhli se do jednoho, nikdo nic dobrého neudělá, naprosto nikdo. Což nevědí ti, kdo páchají ničemností, kdo jedí můj lid, jako by jedli chleba, ti, kdo Boha nevzývají, že se jednou třást budou strachem, strachem, jaký ještě nebyl? Kostí toho, kdo tě oblehl, Bůh rozmetá, zahanbíš je, protože je Bůh zavrhl." (Ž 53,2-6) Boží Slovo říká, že ti, kdo Boha nevzývají, se jednou budou třást strachem. Z toho usuzuji, že žádnou jistotu nemají. Předpoklad nicoty po fyzické smrti člověka neopravňuje chovat se tak, jako by Pán neexistoval. Materialisté to obvykle vnitřně tuší. Možná, že popírání Boha je pro ně jen únikem před realitou. Ó kéž by jim byla zjevena Pravda.

Ivo Kraus
monteko@wo.cz

Z loňského ročníku v ČCE v Braníku

ZAOSTŘENO NA BLÍZKO

Do kostela na kole

"Pojeďte 20.září do kostela na kole!" Tak zní motto akce pořádané komisí pro otázky životního prostředí při SR ČCE a ekologickou sekci ČKA při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření v průběhu září a října, Dne bez aut a Ekumenické neděle.

K již druhému ročníku akce se může připojit každý, kdo v neděli 20.září přijede do kostela na kole. Svůj závazek můžete dopředu zaregistrovat na internetových stránkách <http://www.dokostelanakole.cz/>, kde jsou součas-

ně shromážděny praktické informace týkající se cyklisti-

ky. Fotografie dokumentující akci budou zařazeny do slosování o praktické ceny.

Smyslem této celorepublikové ekumenické akce je propagovat cyklistickou dopravu, která je, stejně jako pěší chůze, šetrná k životnímu prostředí a ve srovnání s automobilovou dopravou nepoměrně levnější, zdravější a na kratší vzdálenosti dokonce statisticky významně rychlejší.

Strmý nárůst automobilové dopravy v posledních letech se nevyhnul ani církevnímu prostředí. V neděli jsou kostely doslova obleženy auty. Jejich majitelé si však často ani neuvědomují, jak hodně jejich, jistě velmi praktický, pomocník škodí životnímu prostředí.

Přímé oběti automobilismu zná naprostá většina ze svého blízkého okolí. Vždyť jen za dobu nutnou k přečtení tohoto článku zahubí auta na celém světě průměrně 20 lidí a dalších 1000 je vážně zraněno.

Z antropologického hlediska mnohem nenápadnější, o to však nebezpečnější jsou oběti nepřímé. Auta produkují totiž celou řadu nebezpečných produktů: silně rakovinotvorné látky, látky vedoucí k astmatu a jiným trvalým dýchacím obtížím, podráždění očí atd. Nezanedbatelnou roli hraje také hluk a vibrace, devastace životního prostředí spojená s těžbou ropy, výrobou a likvidací automobilů. Odhaduje se, že na tyto nepřímé následky zemře jen v Evropě několik desítek tisíc lidí ročně.

Akce je pořádána při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření. Jako křesťané máme zodpovědnost za svěcené hřivny, totiž tento přerozmanitý svět. Snažme se být dobrými správci světa!

jNe

Z církví doma i ve světě

OD NEJMENŠÍ VESNICE AŽ PO NEJVĚTŠÍ MĚSTO VE VÝCHODNÍ OBLASTI DEMOKRATICKÉ REPUBLIKY KONGO (DRC) LIDÉ TOUŽÍ PO MÍRU (*WCC, Fredrick Nzwili*). Již po několik let žijí lidé v této oblasti uprostřed komplexního konfliktu, jehož vznik je široce připisován tamější těžbě nerostných surovin. Podle konžských církevních představitelů bylo usmrceno téměř 5 miliónů lidí. „Potřebujeme mír. Naše země prochází strádáním. Potřebujeme vaši podporu," řekl delegaci Living Letters ze Světové rady církví (WCC) Rev. Muhasanya Lubunga, prostředník Kristovy církve v Kongu (ECC), Jižní Kivu.

Delegace cestovala ve dnech 9.-11. července z Bukavu v provincii Jižní Kivu do Gomy v provincii Severní Kivu. Během jejich setkání s představiteli církví, vládními představiteli a členy komunit se delegace dozvěděla, jak církve podporují mír a usmíření a jak mobilizují pomoc proti teroru rebelů. „Víme, že pokud různé skupiny nemohou žít jedna s druhou v míru, válka neskončí," řekl Rev. Kakule Molo, předseda Baptistické komunity ve střední Africe, během setkání v Gomě. Jedním z největších znepokojení vedoucích církevních představitelů je brutální násilí páchané rebely na civilním obyvatelstvu v regionu. Zprávy hovoří o vraždách, masových znásilněních, únosech a vypálených vesnicích. Zároveň církev podniká kroky pomáhající rebelům složit jejich zbraně. Několik stovek rebelů nedávno souhlasilo s odzbrojením.

(zkráceno)

NYNÍ JE PŘÍHODNÝ ČAS PRO VSTUP KŘESŤANŮ DO POLITIKY, ŘEKLA BRITŮM CAROLINE COXOVÁ

(WCC). Aktivistka za lidská práva, baronka Caroline Coxová, věří, že nyní je příhodný čas pro to, aby křesťané vážně uvažovali o vstupu do politiky. Při projevu na letošním shromáždění v Keswicu řekla po nedávném finančním skandálu předsedy vlády křesťanům, že politika už není vysoce respektovanou oblastí pro práci.

Baronka Coxová, která byla zástupkyní mluvčího Sněmovny Lordů od roku 1985 do roku 2005, řekla, že tento skandál „tento čas učinil ještě vhodnějším pro vstup mladých křesťanů do politiky, aby přinesli změnu". „Parlament má špatnou pověst – o to větší důvod tam jít a změnit to." Baronka Coxová ale varovala, že mladí křesťané by do politiky neměli chodit hned po dokončení university. „Jedním z problémů některých našich politiků je, že nikdy nedělali nic jiného než politiku," řekla. „Myslím, že je užitečné mít více životních zkušeností z nějakého povolání nebo obchodu nebo čehokoli jiného."

„V politice je děsivá zodpovědnost. Tvoříte zákony, které ovlivní životy milionů lidí v následujících letech, takže je velmi hodnotné mít v politice lidi, kteří chápou dopad těchto zákonů v různých oblastech."

Dalším hovořícím na shromáždění byl Dave Felton, veterán mládežnických prací a anglikánský duchovní, který řekl, že církve potřebují začlenit mladé lidi, pokud chtějí zastavit jejich odchod ze sborů ještě před dosažením dospělosti. Navrhl, že by se děti a mladí lidé mohli zapojit v aktivitách jako jsou modlitby, vybírání příspěvků, pomoc s občerstvením a vítání u dveří.

www.krestandnes.cz

PÁKISTÁNCI UPÁLILI KŘESŤANY KVŮLI ÚDAJNÉMU ZNESVĚCENÍ KORÁNU ČTK (*Islamábád*). Šest příslušníků křesťanské menšiny ve východopákistánském městě Godžra uhořelo poté, co byli napadeni místními muslimy. Podle policistů byly mezi oběťmi čtyři ženy, jedno dítě a jeden muž. Důvodem upálení křesťanů bylo, že údajně znesvětili korán, posvátnou knihu muslimů. Násilnosti mezi oběma znesvářenými skupinami vypukly ráno. Pákistánský ministr pro menšiny Šahbaz Bhátí řekl, že dav vedený náboženskými extremisty napadl křesťanskou čtvrť a zapálil při tom desítky domů. Podle agentury DPA dav zničil dva kostely, zapálil asi 40 domů a dalších 100 vyplnil. Ministr spravedlnosti provincie Paňdžáb, kde se neštěstí stalo, napadení odsoudil a řekl, že k urážce koránu vůbec nedošlo. "Byla to pouze fáma, která měla způsobit chaos," uvedl a vyzval křesťany a muslimy ke klidu. Pokud bude náboženské násilí pokračovat, vláda proti němu tvrdě zakročí, dodal. Pákistán je převážně muslimský stát, ale vyskytují se v něm i některé náboženské menšiny včetně křesťanů, kteří tvoří asi čtyři procenta populace. Útoky na křesťany se odehrávají od té doby, kdy se stal Pákistán spojencem Spojených států.

(vlu)

PRVNÍ LESBICKÁ BISKUPKA

Od prosince 2009 má v čele jedné ze třinácti diecézí státní Švédské církve (Svenska kyrkan), nejpočetnější luterské církve, stát první (otevřeně) lesbická biskupka.

Nástupkyní dosavadní stockholmské biskupky Caroline Krookové (odcházející v listopadu do důchodu) byla v květnu zvolena farářka Eva Brunneová. Ta žije v registrovaném partnerství s jinou farářkou, Gunillou Lindenovou, a spolu s ní vychovává tříletého chlapce. Jak uvádí britský anglikánský týdeník The Church Times z 5. června 2009, který přináší k volbě různé podrobnosti, povolila Švédská církev pozehnání pro partnery stejného pohlaví od roku 2007.

(Těžko vyčítat státní církvi, že se přiznává ke svazkům, jež zaštiťuje dotyčný stát.)

František Schilla

Omluva redakce

V ET-KJ 23-24/2009 jsme uvedli špatný údaj. V pozvánce Místního sdružení KJ v Lysé n. Labem na přednášku J. Justa k vydání majestátu Rudolfa II. má být datum **pátek 18. září**. Čtenářům i Místnímu sdružení Kostnické jednoty se omlouváme.

2

Proč?

Dokončení ze str. 1

námahy nechce." Mne však tyto odpovědi neuspokojují. Mezi lidmi, kvůli nimž si otázky kladu, jsou mnozí beze sporu solidní, obětaví, nelutující námahy, ochotní se osobně zasazovat pro dobrou věc. A tak se ptám: "Vědí, co je matematika? - Vědí, či aspoň tuší, kdo je Kristus, který zve k následování?" Případně použiji osobnější formulaci. "Umíme my matematici (tím se přiznávám ke své profesi) srozumitelně sdělit, co skutečně matematika je? Umíme jí dělat reklamu, kterou zaslouží?" Tradiční obraz "matyka", známý třeba z povídek Jaroslava Žáka, naznačuje, že se to moc nedaří. Čtenáři zde asi mohou uplatnit svou zkušenost. A obdobně se ptám: "Umíme my křesťané zřetelně a přesvědčivě sdělit svému okolí, co je Boží láska, co je cesta Ježíše Krista?" Myslím, že i zde můžeme s určitou dávkou jemnosti

15 let Fair Trade u nás

FAIR TRADE už aspoň v Praze není cizí slovo. Zazní-li FAIR TRADE, ozve se v odpověď: Ano, víme: pomoc rozvojovým zemím, pomoc těm, kdo stojí na okraji, transparentní partnerské vztahy ... ano, víme, podporujeme, nakupujeme.... Znamenitá káva, čaj, kakao, čokoláda, ... to je FAIR TRADE. Ale káva, čaj, čokoláda – přestože obchod s nimi přináší pro rozvojovou pomoc obrovské peníze - není celý FAIR TRADE. Neoddělitelně k němu od samého začátku patří i řemeslné výrobky. A zatímco kávu, čaj, kakao a čokoládu si můžete koupit v čajovnách, kavárnách, bio-potravinových obchodech, ba i v supermarketech, řemeslné výrobky se soustřeďují ve specializovaných odborných FAIR TRADE obchůdcích /na Západě se jim říká Weltladen/. V Praze existují dva Obchůdky jednoho světa a jejich specifikou je, že v nich od samého začátku pracovali a dodnes pracují převážně dobrovolníci. Dobrovolně, tedy neplaceně, zadarmo. Dnes se v Obchůdcích střídá kolem dvaceti žen - většinou v důchodovém věku. Obchůdky jednoho světa slaví letos 15 let svého trvání a to současně znamená, že oslavují i 15 let trvání FAIR TRADE v České republice.

Nejstarší se od roku 1994 nachází v Korunní 60, Praha 2; jeho mladší sourozenec od roku 2004 v Klimentské 18, Praha 1.

Je to první, a tedy nejstarší Obchůdek jednoho světa v ČR. Vznikl v roce 1994, kdy ho v rámci Nadace jednoho světa založily sbory Českobratrské církve evangelické Vinohrady a Jarov. Dnes ho provozuje obecně prospěšná společnost JE-DEN SVĚT. Řemeslné výrobky provázejí lidstvo od samého začátku dějin, nacházíme je v expozicích všech světových muzeí. Ty, které nabízíme v rámci koncepce FAIR TRADE, vznikají v malých firmách s dlouhou rodinnou tradicí, nebo v zájmových kolektivech, je za nimi práce většinou ženských rukou a vždycky je v nich zachována zkušenost a znalost celých generací. Zpracovávání tradičních přírodních materiálů tradičními výrobními postupy je podmínkou pro přiznání charakteru FAIR TRADE.

FAIR TRADE není jen nákup a pro-

odpovědět, že se nám to "moc nedaří". Teď si můžeme otázku "proč?" posunout o úroveň dále a ptát se, proč se to nedaří, a hledat na ni odpověď.

Nést evangelium všemu stvoření - to je základní poslání, které náš Pán dává svým učedníkům. Tímto posláním je třeba žít, přemýšlet o něm, hledat cesty, jak evangelium prezentovat. Nestavíme někdy svoje představy o křesťanském životě a o církvi, svoji církevní praxi nad pozvání živého Krista? Toho, který má pochopení pro lidi žijící na okraji společnosti, ať už jde o ty nejchudší, či o opovrhované římské úředníky nebo o ženu přistiženou při cizoložství. Toho, který byl otevřen přijmout každého a každému pomoci. Toho, který ve svém učení nahradil tradiční hodnotový systém stavějící na sobectví a vedoucí ke zkáze systémem novým, postaveným na lásce a majícím dosah od

současnosti přes blízkou i vzdálenou budoucnost až k eschatologickému horizontu.

Světů by prospělo, kdyby si více lidí osvojilo matematické myšlení. Co však svět nejvíce potřebuje, je, aby mnozí, opravdu mnozí lidé uvěřili v Krista a vyznali ho nejen slovy, nýbrž celou životní praxí. Kristovo evangelium je cesta k řešení problémů, před nimiž lidstvo stojí. A troufám si dodat, že jde o jedinou cestu. Je to cesta sebezapření a oběti. Ale předně je to cesta víry, lásky a naděje. A jde o víru prostupující životem, o lásku angažující se pro Stvořitele i celého jeho stvoření, o naději hluboce zakotvenou. Kéž Kristovu cestu druhým lidem, našim bližním, Bohem milovaným, nezakrývá naše malověrnost a zahleděnost do našich interpretací a teologických systémů.

Jiří Nečas

dej. Vždycky k němu patřila osvěta, informace, vyprávění, seznamování se. Své oblíbené značce kávy nebo čaje možná zůstanete věrni celý život. Hledáte-li dárek – a FT řemeslné výrobky vyhledávanými dárky jsou – budete hledat vždycky nový, neokoukaný, nápaditý. A protože v dnešní tvrdé konkurenci obstojí jen prvotřídní výrobky, můžete čekat vždycky nové výrobky a nová vyprávění: o zemi, ve které dárek vznikl, o lidech, kteří ho jak a z čeho vyrobili, o vazbách na dějinnou minulost. Možná si budete muset oprášit vědomosti o objevení Ameriky a jejím dobývání Španěly, budete si muset připomenout, že Srí Lanka byl kdysi Ceylon, že Bengálsko a Bangladěš mají cosi společného, že ... Překvapí vás, že si kupujete plstěné dredy z Nepálu, ale přispíváte současně na obnovu jeho ovocných sadů, že si kupujete filipínský přívěsek ke klíči a současně přispíváte do fondu pomoci obětem dětské prostituce, vyberete si ručně dekorovaný kachel z mexického družstva hrnčářů a my vám povíme, že pomáháte zachraňovat existenci řemesla, jehož počátky sahají až do koloniální doby. A když si koupíte kámen s tajuplným motivem čar z planiny Nazca v Peru, přispíváte dokonce projektu archeologů a ethnologů na záchranu těchto čar, které vznikly kolem r. 800 př. Kr. Zcela ojedinelý projekt vymyslely někdejší děti ulice v Bogotě, Kolumbie. Sbírají staré železo a zhotovují z něho nástěnné a stojací hodiny v podobě různých zvířátek či lidských postavček.

Na projektu spolupracuje 30 mladých lidí ve věku 18 - 21 let. Velmi originální, velmi záslužné. Věděli jste, že existuje rostlinná slonovina, slonovina bez mrtvých slonů? Jsou to ořechy palmy tagua, která roste v deštných pralesích Ecuadoru a Kolumbie. Z „kamenného ořechu tagua" se kdysi vyráběly knoflíky. Když se začaly zhotovovat z umělých hmot, vědomost o něm téměř zanikla. Díky FAIR TRADE organizacím jsme si zase „vzpomněli". Nabídneme vám celé sady šperků z této „slonoviny". V Kolumbii napadlo dvěma mladým lidem využít jako materiálu sušených slupek vymačkaných pomerančů. Přijďte se podívat, jaké figurky, stojánky, stolní a okenní dekorace vytvořili. A když si budete – neschopni se rozhodnout - vybírat mezi šátky ze surového hedvábí, povíme vám, že je vyrobily ženy z Kambodže, design jim vymyslela návrhářka ze Švýcarska, ekonomicky jim radí Němec a vy své obdivné óóó a ááá vykřikujete v Praze. Nemůžeme popsat celou nabídku od košů, textilu, šperků, kůže po keramiku a sklo. Přijďte se podívat sami.

Patnáct let FAIR TRADE v Česku si připomeneme ve dnech 17.-20.září 2009. V rámci oslav si budete moci prohlédnout i koupit naše nejnovější zboží, protože vám dokořán otevřeme všechny dveře k vidění i slyšení. FAIR TRADE světovou krizi nevyřeší. Nedokáže ani pomoci všem a všude. To víme, ale víme také, že lepší než naříkat si na tmu je zapálit aspoň svíčku.

(jel)

Zastrašování

(K situaci křesťanů na Fidži)

K modlitbám za situaci na Fidži a za křesťany na Fidži vyzývá Britská metodistická církev. Spolu s touto výzvou přináší anglikánský týdeník The Church Times ze 31. července 2009 zprávu o tom, jak fidžijský vojenský režim zastrašuje křesťany, zejména metodisty (členy nejpočetnější křesťanské denominace na Fidžijských ostrovech). Koncem června bylo kupříkladu zahájeno trestní stíhání sedmi církevních představitelů. Vláda letos rovněž zakázala konání metodistické výroční konference. K účasti na jakémkoli shromáždění je třeba mít předchozí policejní povolení.

František Schilla

ET-KJ

Mikuláš Lehmann a česká výtvarná kultura

České výtvarné umění druhé poloviny 19.století nacházelo ve výrazné míře svou inspiraci v událostech našich národních dějin. Souviselo to s celkovou náladou české společnosti, hledající v slavných dobách národní minulosti posilu a povzbuzení pro současnost. Historická témata, v první řadě husitství, se tedy stávala častými náměty jak pro krásnou literaturu, tak pro umění výtvarné. Významným iniciátorem a organizátorem ve výtvarné oblasti byl Mikuláš Lehmann (1824-1906), první pražský galerista v moderním slova smyslu. Zajímavou osobností v dobových souvislostech byl o to více, že se jednalo o evangelíka německé národnosti. Však také jeho činnost se rozvinula po roce 1861, po vydání protestantského patentu, otevírajícího evangelíkům širší společenské uplatnění. V poslední době Lehmannova činnost po zasluzce upoutala badatelskou pozornost (R. Prah! ve sborníku Staletá Praha sv. 23 a M. Flegl v edici Pramínek sv. 19). Mikuláš Lehmann pocházel z bavorského města Nördling. Vyznáním byl luterán a do Prahy přišel již před rokem 1860 spolu se svým bratrem Augustem, s nímž otevřel v Karlíně knihkupectví. V roce 1860 se oženil s Antonií Dykovou, z výrazně českého vlasteneckého rodu mlynářů z Plzeňska. Evangelický svatební obřad se uskutečnil v Praze v německém luterském sboru u sv. Michala v Jirchářích, katolická svatba v kostele sv. Petra na Poříčí. Podle dohody měli být synové luteráni, dcery katoličky. Když se M.Lehmann oženil, orientoval své působení do oblasti

výtvarného umění. Jeho obchod s obrazy sídlil na Ferdinandově třídě (dnešní Národní), v místech nyníější budovy Akademie věd. Lehmann se seznámil s předními českými malíři, kteří pak často z jeho podnětu vytvářeli svá díla, jež jako galerista vystavoval a vydával v reprodukcích. V roce 1873 otevřel vedle obchodu první stálou výstavu v Praze s originály maleb, rytin, leptů, litografií a s provedeními v barvotisku. Galerie byla značně rozlehlá, její katalog uvádí na 150 vystavených obrazů! J.B.Foerster v autobiografickém románu Poutník ocenil Lehmannovo působení - "Jeho zásluhou poznali jsme řadu mistrných děl staré i nové doby. Výklad Lehmannův byl stále živý a dobrou školou vývoje výtvarného umění současného i jemného vkusu". Důležitou kapitolou byla Lehmannova spolupráce s Mikolášem Alšem, který v jeho galerii často vystavoval.. Velkou akcí bylo roku 1878 vystavení rozměrného Alšova obrazu „Setkání krále Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem". Aleš své náměty čerpal většinou z českých dějin. Doba husitská patřila k jeho předním inspiračním zdrojům, v duchu pojetí Františka Palackého. Řada Alšových obrazů vystavených v Lehmannově galerii se vztahuje právě k husitství (např. U hrobu božího bojovníka, Husitský tábor, Smrt na koni, Žižkovo druhé tažení k hradu Rábí). Lehmann také ve sbírce „Vlast" vydal Alšovy kartony z lunet Národního divadla, jejichž originální návrhy byly trvale vystaveny v průjezdu galerie. Ke spolupráci získal M.Lehmann také další význam-

né české malíře. Tak vydal známý obraz Jaroslava Čermáka „Husité u Naumburku" či „Poslední hodo-kvas Zimního krále" od Agathona Klemmta. Luterán Lehmann měl blízko k malíři biblických motivů Gabrielu Maxovi (1840-1915). Ten pro Lehmanna namaloval obraz „Kristova hlava na roušce sv. Veroniky". Lehmann se s dílem vydal na cesty po Evropě a obraz úspěšně vystavoval. V Římě, ač protestant, obdržel vysoké vyznamenání - medaili „Pro Auctore Ecclesiae". G.Max pro Lehmanna vytvořil i dílo, které je v jeho tvorbě považováno za stěžejní, totiž rozměrný obraz „Dokonáno jest" („Ukřižovaný",1883). Později opět pro Lehmanna ještě namaloval obraz „Kristus křísí dceru Jairovu", jehož reprodukce došla velkého rozšíření a těšila se oblibě zvláště u lékařů. Umělecko-historicky vzdělaný Mikuláš Lehmann věnoval Maxovu dílu knihu „Gabriel Max", vydanou pod pseudonymem Nikolaus Mann v Lipsku roku 1877. Na vedení uměleckého obchodu i galerie se výraznou měrou podílela manželka Antonie Lehmannová-Dyková, proslulá svým uměleckým vkusem i znalostmi výtvarného umění. Manželé Lehmannovi měli pět dětí, které tato uvědomělá vlastenka vychovala česky. Ona také přivedla ke spolupráci řadu z uvedených českých malířů. Rodinné prostředí, podpořené styky s českými umělci, nepochybně sehrály svou roli a vedlo k tomu, že se německý luterán Mikuláš Lehmann trvale a významně zapsal do vývoje české výtvarné kultury.

Michal Flegl

Martin Hengel

Thriller značně serióznější (K úmrtí předního novozákoníka)

V době, kdy kina bere útokem již druhý kasovní trháč natočený podle předlohy Dana Browna a novinové titulky do omrzení opakují, že pro zpěváka Michaela Jacksona „T/thriller skončil špatně", přichází smutná zpráva z Německa. Dne 2. července 2009 zemřel ve věku 82 let Martin Hengel, protestantský novozákoník a jeden z největších novodobých znalců prvokřesťanské literatury a antického židovství. O samotném Novém zákonu publikoval Hengel přes dvacet monografií (deset v rozsahu nad 500 stran); kromě novozákonní vědy se časopisecky i knižně věnoval tématům a oborům souvisejícím. Ve své stěžejní práci „Judaismus a helénismus" prokázal daleko komplexnější vliv helénistické kultury na antické židovství, na první židokřesťanské kruhy, potažmo na autory tří tzv. synoptických evangelií, než jaký předpokládali ještě Bultmann a Harnack. V posledním mediálním vystoupení (rozhovoru s novinářem Johnem Dicksonem, dostupném zdarma na internetu na adrese <http://publicchristianity.org/Videos/hengel.html>) argumentuje Hengel přesvědčivě mj. ve prospěch hypotézy, že Ježíš nemohl neovládat řečtinu přinejmenším pasivně. Na závěr doporučuje lidem, aby před nejrůznějšími senzacechtivými pisálky a mediálními bublinami kolem nich dali přednost pečlivé četbě evangelií: „Dnes můžete vydělat peníze psaním nesmyslů o Ježíši, jak činí např. Dan Brown... Podle mého názoru je také psaní darebáctvím." „Thrilléér!" – Výkřikem nebohého Michaela lze zjednodušeně charakterizovat Hengelův život a dílo. Dráhu teologa si musel vyvzdorovat a dostal se k ní až oklikou. Snad proto psal odborné studie s takovým zápalem a tak poutavě. Někde je napínavost patrná už z originálního (německého) názvu, jinde spíše z titulu anglické verze (jeho práce byly promptně překládány do angličtiny a měly v anglosaském světě značný ohlas; česky vyšla práce „Evangelista Lukáš. První křesťanský dějepisec") nebo z ústřední teze. Vedle přímého pedagogického působení a publikační činnosti se prof. Martin Hengel rozhodl zažehnat postupující ahisto-ričnost a novodobou pogramotnost též vynaložením vlastních financí, když založil Nadaci Filipa Melanchtona. Vzhledem k tomu, co se na nás valí z médií těsně po Hengelově úmrtí, lze také k této složce jeho odkazu jenom s úctou a vděčností přitakat. Věru smutno by bylo ve světě, v němž by se pod heslem „thriller" nebo pod jinými termíny každému automaticky vybavil nanejvýš jakýsi halasně zviditelňovaný mystifikátor či hopsající tatman!

František Schilla
(f.schilla@volny.cz)

Recenze

KATEŘINA LACHMANOVÁ:
KOTVA NADĚJE
KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ,
2009

Řekneme-li naděje, zcela automaticky se nám vybaví v naší představě podobenství kotvy. Vstoupíme-li v Praze do metra na stanici Malostranská, stojí nám takováto barokní socha ženy s velkou kotvou námořní lodě po pravém boku. Kateřina Lachmanová takovou barokní kamennou či železnou kotvu nepřináší, něco důležitého nám však k symbolu kotvy v křesťanském pojetí přece jen říká: „Kotva lodi je sice upevněna řetězem k lodi, ale musí být vhozena někam mimo loď, musí se zachytit něčeho pevného mimo zmítané plavidlo. Nic by lodi nepomohlo, kdyby někdo kotvu zahákl třeba o lodní stěžeň, jakkoliv mohutný a pevný" (s. 19). Oč jde? „Vhodit kotvu do srdce Kristova, opřít se o jeho „ano" vůči nám, které on nikdy nevezme zpět" (22). Autorka se u jednoho symbolu naděje nezastaví. Uvádí ještě dva „moderní" symboly: Vedle kotvy uvádí **tramvaj** jako symbol naděje (25). Ta „představuje ctnost, která nám pomáhá pohybovat se vpřed, pomáhá nejen statickému „jištění se"... Pokud by nezvedla pantograf a nedotkla se troleje – drátů nad sebou vůbec se

nehne z místa. Nebo se hne, avšak bohužel pouze z kopce" (25). „Boží trolej prostě drží" (25). Nejen to. „Tramvaj existuje prostě proto, aby převážela odněkud někam lidí, pokud možno co nejvíce lidí" (48). Tramvaj by neměla velký smysl, kdyby jezdila po městě prázdná, pouze s řidičem. Smyslem její existence je, aby se v ní vezlo co nejvíce lidí." (26). **Kotvička lyžařského vleku.** Tu si lyžaři nasazují pouze ve chvíli, kdy potřebují vyjet nahoru na kopec. Člověk se však na tuto kotvičku nemůže zavěsit jako pytel. Musí něco dělat, aby se to podařilo; musí spolupracovat s pohybem kotvičky. Přitom sílu, která ho vytahuje, tento lyžař sám nevytvoří, pouze jí využívá (26). Pozoruhodná je rozsáhlejší kapitola, která hovoří o tom, co křesťanská naděje není (s. 29 –52). Co tedy křesťanskou nadějí není? „Nejsou to růžové brýle, kdy si člověk nalhává, že nic nežli růžová barva na světě neexistuje. Není to jen pocit naděje a nic víc. Není to jen tzv. pozitivní myšlení, kde si my sami vsugerujeme, že vše je pozitivně laděno – jen je třeba to pozitivní vidět. Není to jen osobnostní charakteristika člověka, kterou má někdo v malé míře, kdežto jiný ji má již v genech v nadměrném množství. Existují naděje falešné, naděje jako

únik z reality a naděje jako ctnost, kterou se chlubí individualisté.“ Tak o tom biblická „živá naděje" není! Mezi nejpozoruhodnější místa recenzované knihy patří oddíl na str. 32. a 33., kde je na jedné straně vyjmenováno to,co nám Pán Bůh neslibuje (aby nevznikla falešná naděje, která se domnívá, že je jako automat, který na zmačknutí knoflíku dá vše, co si budu přát –podle našich přání). Na druhé straně vypočítává v přehledu to, co nám Pán Bůh slíbil (podle biblického pojetí zaslíbení) a čeho se můžeme držet. V závěru autorka hovoří o nedostatku živé naděje jako o teologické deviaci (odklonu od toho, co podle Bible má být) (53). Přitom vidí naději jako „duchovní pupeční šňůru mezi námi a Bohem. Když ta se někde zadrhne nebo je nějak zaškrcena, duchovně umíráme“ (53). Autorka končí konstatováním: „Naděje je ctnost poněkud zvláštní kategorie. Spolu s vírou a láskou patří mezi tzv. teologické ctnosti... Proč tedy všichni křesťané nepřekypují nadějí?"(23) Jsou knihy velké a malé. Recenzovaná kniha je formátem i rozsahem počtu stran (celkem 71 stran) knihou malou – ale krásnou, vtipnou, pro každého křesťana (a nejen pro něj) potřebnou a nadějnou.Díky za ni.

Jaro Křivohlavý

Dny evropského dědictví

Letošní Dny evropského dědictví proběhnou ve dnech 12. – 20. září. Zahájeny budou ve Šternberku. Jejich národní téma zní: „Památky měřené časem.“ Otevírají se při nich i památky běžně nepřístupné a vstup bývá obvykle zdarma. Tady jsou tipy na několik evangelických kostelů uvedených ke 23.7. na internetových stránkách pořádajícího Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Může to být inspirací k výletu.

Brandýs nad Labem, raně gotický kostel z r. 1304, dnes ve vlastnictví Českobratrské církve evangelické. Barokní kostel Jednoty bratrské z r. 1541-42, dnes ve vlastnictví římskokatolické církve. Otevřeno: 13. září; 10,00-17,00. Kulturní památka. **Česká Kamenice**, evangelický kostel z r. 1930, dnes slouží jako obřad-

ní síň. Otevřeno 12. - 13. a 16. - 20. září; 10,00-16,00. Kulturní památka. **Duchcov**, secesní evangelický kostel, dnes ve vlastnictví ČČSH. Otevřeno 12. a 14. září; 13,30 – 16,30. Kulturní památka. **Frýdek – Místek**, novogotický evangelický kostel z r. 1910. Otevřeno: 13. září; 13,30-17,00. Kulturní památka. **Jablonec nad Nisou**, pseudogotický evangelický kostel z r. 1892, dnes ve vlastnictví ČČSH. Otevřeno 12. září; 9,00-17,00. Kulturní památka. **Kolín**, pseudogotický evangelický kostel z r. 1871. Otevřeno: 12. a 19. září; 14,00-17,00. **Králíky**, dřevěná luterská modlitebna barokně přestavěná v r. 1768-78, nyní ve vlastnictví římskokatolické církve. Otevřeno 12 a 20. září; 9,00-18,00. Kulturní památka. **Lysá nad Labem**, Areál Evangelic-

kého sboru (toleranční kostel z r. 1787, torzo hřbitova z r. 1784, barokní fara – rodný dům Bedřicha Hrozného, škola z r. 1907, památný strom). Otevřeno: 12.-13. září, 9,00-18,00. V liché hodiny prohlídka s výkladem. Kulturní památka. **Mělník**, novorenesanční evangelický kostel z r. 1897. Otevřeno: 12. září; 9,00-17,00. Kulturní památka. **Nové Město na Moravě**, novorenesanční evangelický kostel z r. 1898. Otevřeno 13. a 20. září; 9,00-10,00. Kulturní památka. **Přerov**, výjimečná sakrální novostavba evangelického kostela z r. 1907. Otevřeno: 12. září; 9,00-15,00. Kulturní památka. **Zábřeh na Moravě**, novogotický evangelický kostel z r. 1902, dnes ve vlastnictví ČČSH. Otevřeno 19. září; 10,00-12,00 a 14,00 -17,00.

Emanuel Vejnar

Před 90 lety k nám přišla Armáda spásy

Začátkem roku 1919 vyslal generál Bramwell Booth do Prahy majora Holma a v srpnu plukovníka Karla Larssona (oba ze Švédska), aby tu zahájili evangelizační a sociální práci. Měli na své straně jednak Kruh přátel Armády spásy, jednak předsedkyni Červeného kříže Alici Masarykovou a vládní místa, jednak veřejnost, která od nich mnoho očekávala v sociální oblasti. V krátké době se podařilo založit řadu sborů: v Praze, Brně, Hradci Králové, v Kladně, Pardubicích a Plzni. Pokračovala rovněž práce v Jablonci nad Nisou, zapo-

čatá před 1. světovou válkou. Velitelství bylo zřízeno v budově na rohu ulice Betlémské a Karoliny Světlé, kde byl také shromažďovací sál, později se přestěhovalo do Londýnské ulice. V Praze - Krči a v Kladně byly zřízeny sociální ústavy, ale konala se také práce ve prospěch strádajících a bezdomovců. Byly vydávány časopisy "Prapor spásy" a "Mladý voják" a mohl být připraven a vytištěn zpěvník a evangelizační literatura. Konala se evangelizační shromáždění v univerzitních sálech na Malé Straně, v evangelických mod-

litebnách i na veřejných prostranstvích. Byli školeni noví důstojníci a podařilo se založit pěvecký sbor a kapelu. Objevili se však také odpůrci a nepřátelé: socialisté, komunisté, volnomyšlenkáři, nacionalisté a klerikálové. Část sympatizantů a spolupracovníků z věroučných důvodů časem odpadla. Hospodářské těžkosti rovněž byly značnou překážkou. I jazykové nesnáze hrály určitou roli. Přesto Armáda spásy v novém prostředí zapustila kořeny.

B. Vik

Kutnohorská výstava o Bibli

České muzeum stříbra připravilo k výročí první knihy tištěné v Kutné Hoře výstavu věnovanou Bibli. Před 520 lety vydal tiskař Martin z Tišnova s pomocí městské rady „stříbrného města“ tzv. Kutnohorskou bibli. Byl to druhý tisk celé Bible v češtině. Jen o rok ji předstihla tzv. Pražská bible vydaná roku 1488.

Kutnohorská bible je už vyzdobena dřevořezy, které se kupodivu z naprosté většiny vztahují ke Starému zákonu. Vedle obou prvních Biblí tištěných v češtině jsou vystaveny i Bible Melantrichovy a Veleoslavínovy, kralická Šestidílk a další tisky už z pobělohorského období. Také ukázka novozákonního svitku ze 4.století, a zároveň i soudobé překlady. Vedle ekumenického překladu i tři překlady, které shodou okolností vycházejí letos, právě 30 let po prvním vydání ekumenického překladu: Bible 21, Český studijní překlad a tzv. Jeruzalémská bible. Další panely ukazují, jak vznikaly Starý a Nový zákon. Jsou tu i krátké charakteristiky všech biblických knih včetně Kralických apokryfů. Pro "laické" návštěvníky také návod, jak se v Bibli orientovat a podle čeho v Bibli hledat, třeba některá známá úsloví. Výstavu doplňují interaktivní programy. Návštěvníci si mohou zkusit vyrobit ruční papír, zhotovit a vytisknout linoryt, psát husím brkem.Pro děti jsou připraveny omalovánky dřevořežů. Pro žáky základních škol pracovní listy k zopakování informací získaných

na výstavě. Od září bude probíhat cyklus přednášek o Bibli. Přímo na výstavě a na několika dalších místech po Kutné Hoře se zájemci mohou připojit k projektu prepisování Bible, konkrétně Markova

Nové knihy

KRISTA GERLOFFOVÁ:
NOVÁ KNIŽKA O STARÝCH POKLADECH
Všední i sváteční život dnešní izraelské rodiny

Většina našich čtenářů zná teoložku a novinářku Kristu Gerloffovou minimálně z jejích izraelských reportáží. Teď máte příležitost podívat se s ní za dveře izraelských rodin, které se sama učí poznávat přímo uprostřed nich v té fascinující zemi IZRAEL. Píše o sobě: „Žiji v Izraeli, jsem maminkou pěti dětí a nezbyvá mi, než být ženou statečnou. Nebojím se jezdit autobusem a posílat jím své děti, ačkoliv občas nějaký exploduje, nebojím se o manžela, když se opětovně jako novinář vydává do Gazy a …,nebojím se o svůj dům, když sněží, celý můj dům je oblečen do dvojího šatu." Ve dvaařiceti kapitolách se dovíte o izraelské společnosti kdeco: jak vypadá rodina, co s rozvody a civilními sňatky, ale také o náboženské tradici v rodině od obřizky a vykupování prvorozenců, přes bar micva po jediné v Izraeli povolený rabínem požehnaný sňatek, o modlitbě a cestování, demografické starosti a jak se také rodiče učí od dětí...

Svěží jazyk, kterému i mimo území své české vlasti věnuje náležitou

evangelia. Výstava, zahájená v červenci, je otevřena v Kutné Hoře na Hrádku do 11.října, kromě pondělků (viz www.cms-kh.cz).

Jaroslav Fér

pozornost, Vám nedovolí knihu odložit, dokud s lítostí nepřečtete poslední kapitolu.

Knihu vydalo nakladatelství KMS.

Ludmila Hallerová

***

V nakladatelství Havran v edici "Dny, které tvořily české dějiny" vyšel titul: **9.7.1609. RUDOLFŮV MAJESTÁT. SVĚTLA A STÍNY NÁBOŽENSKÉ SVOBODY.**

Jiří Just
Majestát vydaný českým králem a císařem Rudolfem II. v červenci 1609, zaručující nekatolíkům v Čechách svobodné provozování jejich náboženské praxe a vlastní církevní správu, je jedním z důležitých dokumentů našich dějin, a to i přesto, že poměry, které nastolil, netrvaly o mnoho déle než jedno desetiletí. Svým sociálním dosahem patřil ve své době k nejvýznamnějším evropským výsadám, zaručujícím náboženskou svobodu. Současně jej můžeme vnímat jako jeden z vrcholných projevů reformacně-humanistické kultury, dobového fenoménu, který v našich zemích vzal za své s porážkou stavovského povstání. Privilegium, nesoucí znamení znehodnocujícího gesta panovníka Ferdinanda II., bylo vydáno právě před 400 lety. Publikace obsahuje celé jeho znění.

Inzerce

HLEDÁM OBYČEJNÉ DĚVČE PŘÍMĚŘENÉHO VĚKU, se kterou si vylepšíme doměk na dědině u města. Které není cizí pokora, skromnost, tolerance, pracovitost, vztah k domácím zvířatům a j. Nekuřačka. Mám 28 let, 185 cm, svobodný, pracovitý. Zaměstnání a ostatní vše mám. Neváhej a odepiš. Dítě není překážkou. Třeba nám společná cesta vyjde. Zn: "Valašsko - není podmínkou."

č. 38

ŠUMAVA, UBYTOVÁNÍ V SOUKROMÍ, Vlachovo Březí, Prachaticko, mobil: 728 745 295, tel. 388 329 363, e-mail: ChanovaDagmar@seznam.cz <http://sites.google.com/site/ubytovanichanova>

č. 39

PŘI NÁVŠTĚVÁCH V KARLOVÝCH VARECH je možné využít pokojík pro hosty ve sborovém domě ČCE, Karlovy Vary, Zahradní 33, PSČ 360 01, tel: 353 221 952, mail: karlovyvary@evangnet.cz

č. 40

Oznámení

Prosíme všechny Místní odbory Kostnické jednoty o seznam členů a výši jejich členských příspěvků za roky 2007-2009. Případné informace v redakci tel. 224919607, nebo u bratra Pauluse mobil: 774884001. Děkujeme za vstřícnost.
Ústředí Kostnické jednoty

Pozvánky

České muzeum stříbra v Kutné Hoře pořádá výstavu o BIBLI při 520. výročí první knihy tištěné ve "stříbrném městě" :
Kutnohorská bible Martina z Tišnova
prvotisk z roku 1489
v prostorách muzea na Hrádku v Kutné Hoře do 11. října 2009 (kromě pondělí),
více na www.cms-kh.cz

***

Pojedte 20.září do kostela na kole! Ekologická sekce ČKA a komise pro otázky životního prostředí při SR ČCE vyhlašují na 20.září 2009 již druhý ročník akce s názvem "Do kostela na kole".

Uvítáme, pokud nám zašlete fotografie zachycující průběh akce; každý fotograf může vyhrát praktické ceny. Velmi nám pomůžete, pokud budete sami akci propagovat. V případě jakýchkoli dotazů píše na marek@drapal.org. K akci se může připojit každý, kdo v neděli 20. září přijede do kostela na kole.

jNe

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace v Praze 2, Ječná 19, PSČ 120 00, tel.: 224 919 607, e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Řídí redakční rada.
Redaktor: Ladislav Mečkovský
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů.
Nevyžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.
Celoroční předplatné 440 Kč, jednotlivé číslo 10 Kč. Č.ú.: 228961190/0300
Tiskne Grafotechna
Distribuci provádí společnost "Mediaservis s.r.o., Zákaznické centrum, Moravské nám. 12D, 659 51 Brno. Příjem objednávek tel.: 541 233 232, fax: 541 616 160, e-mail: zakaznickacentrum@mediaservis.cz, příjem reklamací: 800 800 890.
*A.L.L.Production s.r.o., Poděbradská 24, 190 00 Praha 9, tel.: 234092851
Registrační číslo MK ČR: E 365
ISSN 0139-505X

Bohoslužby

SENIORÁT PRAHA - MĚSTO

Českobratrská církev evangelická

PRAHA 1 - Deutschsprachige Evangelische Gemeinde Prag; Ne 10.30 sv. Martin ve zdi; f F. Lessmann-Pfeifer + f A. Pfeifer
PRAHA 1, NOVÉ MĚSTO; Ne 9.30 Klimentská 18; f E. Halamová
PRAHA 1 - STARÉ MĚSTO; Ne 9.30 Salvátorská 1; f J. D. Beneš + f S. Karásek

PRAHA 2 – VINOHRADY; Ne 9.30 Korunní 60; f E. Čásková
PRAHA 3 – JAROV; Ne 9.30 U Kněžské louky 9; f E. Plzáková
PRAHA 3 - ŽIŽKOV I; Ne 9.30 Prokopova 4/216; f Ch. Lange
PRAHA 3 - ŽIŽKOV II; Ne 9.30 Čajkovského 10; f J. Strádal
PRAHA 4 – BRANÍK; Ne 9.30 Modřanská 118; f J. L. Rejchrt
PRAHA 4 – MODŘANY; Ne 9.30 Písková 6; f Z. Šorm
PRAHA 4 – NUSLE; Ne 9.30 Žateckých 1169/11; f I. Škeříková + f M. Zemánková
PRAHA 4 – JIŽNÍ MĚSTO; Ne 9.30 + c 18.00 ekumenické Donovalská 53; f M. Šourek
PRAHA 5 – RADOTÍN; Ne 9.30 Na Betonce 14; f L. Mamulová
PRAHA 5 – SMÍCHOV; Ne 9.30 Na Doubkové 8/2040; f I. Mareš
PRAHA 6 - DEJVICE – BUBENEČ; Ne 9.30 Dr. Z.Wintrá 15/746; f P. Hudec + f A. Hudcová
PRAHA 6 – STŘEŠOVICE; Ne 9.30 nám. Před bateriemi 22; f P. Pokorný + f M. Zemánková
PRAHA 8 – KOBYLISY; Ne 9.30 U Školské zahrady 1/1264; f M. Erdinger + f M. Rejchrt
PRAHA 8 – LIBEŇ; Ne 9.30 U Pošty 1098/6; f R. Mazur
PRAHA 9 - HORNÍ POČERNICE; Ne 9.00 Třebešovská 2101/46; f P. Fírbas
PRAHA 10 – STRAŠNICE; Ne 9.00 Kralická 4; f P. Klinecký
PRAHA 10 – UHRÍNĚVES; Ne 9.00 Husovo nám. 378/40; f V. Pír
PRAHA 10 – VRŠOVICE; Ne 9.30 Tulská 1/14; f J. Ort
Ochranovský seniorát - Ne 9.30 Praha 4, Michelská I/7; f E. Šormová

Církev bratrská

PRAHA 1 – STARÉ MĚSTO, Ne 10.00 Soukenická 15, P. Grulich a P. Plchot
PRAHA 2 - NOVÉ MĚSTO, Ne 9.30 Římská 43, P. Mošner
PRAHA 3 – ŽIŽKOV, Ne 9.45 Koněvova 23, B. Kaleta
PRAHA 4 - Jižní Město, Ne 17:00 Cílkova 639, R. Filip
PRAHA 4 – ŠEBEROV, Ne 10.00 V Ladech 10, R. Hart
PRAHA 5- SMÍCHOV, Ne 9.30 Vrázova 4, B. Matulík
PRAHA 6 – DEJVICE, Ne 10.00 Hotel Krystal, J.Martůho 2, S. Heczeko
PRAHA 9 – ČERNÝ MOST, Ne 10.00 Stoliňská 2502/41b, T. Grulich
PRAHA 9 – HORNÍ POČERNICE, Ne 9.00 Ve Žlábku 168, M. Kloubek
PRAHA 13, Ne 10.00 Mezi Školami 2475/29, M. Šrámek
PRAHA – MEZINÁRODNÍ SBOR, Ne 10.30 Peroutkova 57, J. Waldrop

Bratrská jednota baptistů

PRAHA 3, Ne 10 .00 Vinohradská 68
PRAHA 3 (rusky mluvící), Ne 17.00 Vinohradská 68, G. Gavrilov
PRAHA 3 (mezinárodní), Ne 11.00 Vinohradská 68, G. Morris
PRAHA 4 – PANKRÁC, Ne 10.00 Na Topolce 14, J. Gondáš
PRAHA 6, Ne 10.45 Nad Habrovkou 3, K. Jones

Evangelická církev metodistická

PRAHA 2 – NOVÉ MĚSTO, Ne 9.30 Ječná 19, f P. Hradský
PRAHA 9 – HORNÍ POČERNICE, Ne 9.30 Křovinovo nám. 12, f R. Novotný
PRAHA 10 – STRAŠNICE, Ne 10.00 Vilová 26, f P. Kuchynka